

EXEKUCE Z ODMĚNY OSOB SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝCH

Jak vymocí peníze na uspokojení pohledávky srážkami z příjmu, když povinný dlužník není zaměstnancem? Jak se provádí exekuce z podnikatelské odměny OSVČ? Kolik při exekuci zůstane OSVČ a kolik připadne věřitelům? Jak se liší exekuce na příjem ze závislé a z podnikatelské činnosti? Co kdyby exekuce postihla autorský honorář?

Nedávno jsme v Národním pojištění přiblížili pravidla a parametry (limity) exekučních srážek ze mzdy, když se nároky (pohledávky) věřitelů uspokojují ze mzdy nebo platu, popřípadě sociálních dávek dlužníka. Mnohé čtenáře však může zajímat, jak je to u těch, kdož nejsou zaměstnanci, tedy nemají příjem ze závislé činnosti, ale jsou OSVČ bez ohledu na to, zda opravdu podnikají, anebo jsou jen zapojeni formálně v tzv. švarcsystému.

Předně je třeba uvést, že v takovém případě se většinou nenařizuje exekuce formou srážek, ale použijí se jiné způsoby uspokojení věřitelů, a to především tzv. přikázání pohledávky. Ostatně § 58 odst. 2 exekučního řádu předepisuje, jaké volit metody exekuce, a na prvním místě pod písm. a) je uveden právě tento způsob – přikázáním pohledávky z účtu (povinného dlužníka) u peněžního ústavu (a nepostačuje-li to, pak přikázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu). Uvedený pojem nemusí být každému zřejmý, takže lidově řečeno jde o obstavení účtu, o zabavení a stržení prostředků na něm ve prospěch věřitelů. Ostatně tento způsob exekuce lze použít i vůči zaměstnancům i vůči povinným dlužníkům majícím příjem ze závislé činnosti, lze ho použít vůči komukoliv, kdo má prostředky na účtě. Nicméně, je-li třeba plnit ve splátkách, pravidelně, postupně, jako je tomu třeba u výživného, pak je možné dlužné výživné strhnout z účtu a nárok na pravidelné výživné uspokojovat srážkami ze mzdy. Formy exekuce je vždy možno vhodně kombinovat za účelem uspokojení věřitelů.

OBSTAVENÍ ÚČTU DLUŽNÍKA

Nejjednodušší pro exekutora a nejrychlejší pro věřitele tedy je, když dlužník má peníze na účtu. Pak se mu tzv. obstaví účet. V nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) přikázáním pohledávky z účtu (povinného dlužníka) soud (exekutor) přikáže peněžnímu ústavu, aby od okamžiku, kdy mu bude příslušné rozhodnutí doručeno, z účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství nevyplácel peněžní prostředky, neprováděl na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládal. Povinný dlužník ztrácí okamžikem, kdy je peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství; to neplatí v případě platby, jejímž účelem je splnění vymáhané povinnosti na účet oprávněného věřitele nebo soudního exekutora vedený u peněžního ústavu. Zákaz užít peněžní prostředky však neplatí, pokud jsou určeny pro výplatu mezd nebo náhrad mezd jeho zaměstnancům, splatných ve výplatním termínu nejbližší následujícím po dni, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o na-

řízení výkonu rozhodnutí. Zákaz nakládat s penězi se nevztahuje ani na peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce. 6 820 Kč tedy i při zabavení peněz na účtu musí zůstat povinnému dlužníkovi. Na tuto částku má povinný dlužník nárok jen jednorázově, nikoliv každý měsíc. Pokud je tedy účet obstaven dlouhodobě, jelikož exekučně vymáhaná pohledávka nebyla uspokojena jednorázovým stržením prostředků na účtu, protože jich na účtu nebylo dost, a exekuce proto pokračuje, aby mohly být v exekuci dlužníkovi zabaveny i další případné částky, které mu přijdou (budou připsány na účet), nemůže si dlužník již jednou vybrané minimum z účtu vybrat podruhé, resp. opakovaně. Jednoduše shrnuto – za dobu blokace účtu si částku ve výši dvojnásobku životního minima může dlužník v exekuci vybrat jen jednou.

Při souběhu více forem exekucí je předepsáno další omezení: Pokud si dlužník dokázal uspořít na účtu nějaké částky z již exekurované mzdy, platu nebo sociální dávky (sociálních dávek), tedy z nezabavitelného minima, které mu zůstává po srážkách ze mzdy (sociální dávky apod.), tak ani tyto peníze mu nesmí být exekucí zabaveny, neboť Ústavní soud svým nálezem spis. zn. IV. ÚS 121/16, ze dne 20. 10. 2016, rozhodl, že uspořené částky, jež zbyly povinnému jako nezabavitelné minimum po exekuci srážkami z důchodu, nelze následně zabavit jinou formou exekuce – přikázáním pohledávky z účtu. Tento závěr lze vztáhnout i na úspory z jiných prostředků postihovaných formou srážek ze mzdy, tedy i na mzdu samotnou.

ZAMĚŠTNANEC A OSVČ: ROZDÍLY

Typická OSVČ, třeba živnostník, nemá žádný pravidelný příjem od jednoho nebo několika plátců, ale spíše nepravidelné příjmy od více subjektů – zákazníků, klientů, jiných živnostníků atp., i když existují různé výjimky, jako jsou kupř. obchodní zástupci aj. Především se však v takové situaci ocitají lidé zapojení ve švarcsystému. I na ně exekuční předpisy pamatují, i na jejich podnikatelskou odměnu lze nařídít exekuci, i oni jsou však chráněni, aby jim zůstaly nějaké prostředky na živobytí.

Pokud dlužník nepobírá mzdu, plat, sociální dávky, ale podnikatelskou odměnu, tak se srážky z ní odlišují zejména takto:

- 1) nepočítají se z čistého příjmu (jako je tomu u mzdy apod.), ale z hrubého (fakturovaného, inkasovaného) příjmu,
- 2) neuplatňuje se žádné nezabavitelné minimum, tedy nezabavitelné částky jako u zaměstnanců nebo poživatelů sociálních dávek, jimž nikdy a v žádném případě nesmí být zabaveno 6 428,67 Kč počítaných přímo na jejich osobu a pak 1 607,17 Kč na každou jimi vyživovanou osobu (a případně dále jedna nebo dvě třetiny zbytku čisté mzdy po odečtení nezabavitelných částek), pokud je tento zbytek roven 9 643 Kč nebo je nižší,
- 3) hrubý příjem se nerozděluje na třetiny (jako je tomu u zbytku čisté mzdy po odečtení nezabavitelných částek u zaměstnanců, jestliže je roven 9 643 Kč nebo je menší), ale na pětiny.

Porovnání mechanismu a parametrů (limitů) srážek u zaměstnanců a OSVČ viz str. 9.

Co zůstává povinnému dlužníkovi-zaměstnanci			Co připadá oprávněným věřitelům			
Celková nezabavitelná částka			Čistá mzda po odečtení nezabavitelných částek			
Na samotného povinného dlužníka	Na manžela nebo manželku	Na vyživovanou osobu (dítě)	max. 9 643 Kč		zbytek čisté mzdy po odečtení nezabavitelné částky a 9 643 Kč	
6 428,67 Kč	1 607,17 Kč	1 607,17 Kč	max. 3 214 Kč	max. 3 214 Kč	max. 3 214 Kč	
			povinnému dlužníkovi	na přednostní pohledávky, jinak případně povinnému dlužníkovi	na nepřednostní pohledávky a případně na přednostní pohledávky	na přednostní pohledávky a případně na nepřednostní pohledávky

Co zůstává z hrubé podnikatelské odměny povinné OSVČ	Co připadá oprávněným věřitelům
3/5 hrubého příjmu, pokud jsou v exekuci uspokojovány nepřednostní pohledávky	2/5 příjmu
2/5 hrubého příjmu, pokud jsou v exekuci uspokojovány přednostní pohledávky	3/5 příjmu

DVĚ NEBO TŘI PĚTINY PODNIKATELSKÉ ODMĚNY NEBO AUTORSKÉHO HONORÁŘE

Pohledávky fyzických osob (OSVČ), které jsou podnikateli (typicky tedy pravidelná měsíční odměna OSVČ), vzniklé při jejich podnikatelské činnosti, podléhají exekuci (mohou tedy být zabaveny) jen dvěma pětinami; jde-li však o exekuci pro některou z přednostních pohledávek, podléhají exekuci třemi pětinami. Pokud dlužník pobírá autorské honoráře, tak dopadne-li exekuce na ně, zůstávají mu z nich také vždy tři pětiny a dvě pětiny případnou na uspokojení věřitelů. Je-li však exekuce vedena pro některou z přednostních pohledávek, pak exekuci podléhají tři pětiny a dlužníkovi zůstávají jen dvě pětiny honoráře.

Povinnému tedy nemusí zůstat mnoho, uvažme totiž, že to, co není zabaveno, je určeno nejen na jeho živobytí, ale musí z toho zaplatit i povinné odvody a daně. Jen pro úplnost dodejme, pokud půjde o příjem autora za příspěvek do novin, časopisu, rozhlasu nebo televize (plynoucí ze zdrojů na území České republiky), jestliže úhrn těchto příjmů od téhož plátce daně nepřesáhne v kalendářním měsíci 10 000 Kč, a je proto samostatným základem daně a podléhá tak srážkové dani ve výši 15 %, kterou strhne plátce autorského honoráře (a neodvádí se z něj pojištění), tak bude pochopitelně z pohyby věci exekován čistý příjem.

Přednostními pohledávkami jsou

- pohledávky výživného;
- pohledávky náhrady újmy způsobené poškozenému ublížením na zdraví;
- pohledávky náhrady újmy, způsobené úmyslnými trestnými činy;
- pohledávky daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění,
- pohledávky náhrady přeplatků na dávkách nemocenského pojištění, důchodového pojištění a úrazového pojištění,

- f) pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění,
- g) příspěvek na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče,
- h) pohledávky náhrady přeplatků na podpoře v nezaměstnanosti a podpoře při re-qualifikaci,
- i) pohledávky náhrady přeplatků na dávkách státní sociální podpory,
- j) pohledávky regresní náhrady podle zákona o nemocenském pojištění,
- k) pohledávky náhrady mzdy, platu nebo odměny a sníženého platu nebo snížené odměny, poskytované v období prvních 14 kalendářních dnů a od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013 v období prvních 21 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény.

Ostatní v exekuci uspokojované pohledávky oprávněných věřitelů jsou nepřednostní.

Richard W. Fetter

INVENTURA POGLEDÁVEK A TISKOPISY JSOU K DISPOZICI NA ePORTÁLU ČSSZ

Koncem loňského roku vykonávala samostatnou výdělečnou činnost v ČR 1 011 355 osob, což je o téměř 20 tisíc více než ke stejnému datu předchozího roku.

Z celkového počtu osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) jich loni k poslednímu prosinci mělo podnikání jako hlavní zdroj příjmů 590 705 (58 %), povinně placících zálohy na důchodové pojištění bylo 698 730 (69 %).

Každá OSVČ, která alespoň po část roku 2018 vykonávala samostatnou výdělečnou činnost bez ohledu, zda podnikání bylo hlavním nebo vedlejším zdrojem jejich příjmu, má povinnost podat v určených termínech příslušné OSSZ Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2018.

Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) rozeslala v průběhu ledna a února podnikatelům (OSVČ) dopis s přehledem předpisů a zúčtovaných plateb v roce 2018, tzv. inventuru pohledávek. Ta by pro ně měla být nejdůležitějším podkladem pro správné vyplnění Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ za uplynulý rok. Součástí dopisu je též shrnutí změn, které platí od letošního roku.

Roční přehled plateb pojistného, tzv. inventuru pohledávek najde každý podnikatel též online na ePortálu ČSSZ: služba Náhled na inventuru pohledávek OSVČ. Přihlášení k ePortálu ČSSZ je jednoduché a v současné době si lidé mohou zvolit ze tří způsobů: pomocí datové schránky, prostřednictvím tzv. eObčanky (od 1. července 2018 nový elektronický občanský průkaz s čipem) nebo snadnou aktivací uživatelského účtu (jméno, heslo, SMS kód).

Každá OSVČ, která alespoň po část roku 2018 vykonávala samostatnou výdělečnou činnost, má povinnost podat příslušné OSSZ přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2018. K vyplnění a odeslání přehledu za předchozí rok mohou podnikatelé využít interaktivní tiskopis na ePortálu ČSSZ, který usnadní vyplnění formuláře automatickými výpočty. Pokud se před vyplněním přihlásí k ePortálu ČSSZ, budou mít další výhody – do tiskopisu nebudou muset doplňovat identifikační údaje, které se automaticky načtou z databázi ČSSZ, a přímo ho odešlou „své“ OSSZ, aniž by museli osobně úřad navštívit či platit poštovně.